C/2025/3993

20.8.2025

NÕUKOGU SOOVITUS,

8. juuli 2025,

mis käsitleb Madalmaade majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitikat

(C/2025/3993)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97, ([1]) eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ([2]) eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone, võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust, võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

Üldised märkused

(1) Määruses (EL) 2024/1263, mis jõustus 30. aprillil 2024, on selgitatud majandusjuhtimise raamistiku eesmärke; raamistik peaks reformide ja investeeringute abil edendama usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupidavust ning ennetama valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Määruses on sedastatud, et nõukogu ja komisjon teevad Euroopa poolaasta raames mitmepoolset järelevalvet kooskõlas ELi toimimise lepingus sätestatud eesmärkide ja nõuetega. Euroopa poolaasta raames sõnastatakse eelkõige riigipõhised soovitused ja jälgitakse nende rakendamist. Määrusega edendatakse ka riikide vastutust oma eelarvepoliitika eest ning rõhutatakse selle poliitika keskpikka perspektiivi ja tagatakse nõuete tõhusam ja sidusam täitmine. Iga liikmesriik peab esitama nõukogule ja komisjonile oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, mis sisaldab tema eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning mis on koostatud kas neljaks või viieks aastaks sõltuvalt riigisisese seadusandliku tsükli pikkusest. Neis kavades sisalduv netokulude ([3]) kava peab vastama määruse nõuetele, sealhulgas nõudele hoida valitsemissektori võlg usutavas langustrendis või viia see usutavasse langustrendi kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning nõudele viia valitsemissektori eelarve puudujääk keskpika perioodi jooksul allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse viia ellu asjakohased reformid ja teha asjakohased investeeringud vastavalt määruses sätestatud kriteeriumidele.

([1]) ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) ELT L 306, 23.11.2011, lk 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Netokulu, nagu see on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktis 2: „netokulu“ – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud; ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed; iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga; iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks; v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

(2) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, ([4]) millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide elluviimiseks ja investeeringute tegemiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta prioriteetidega soodustab taaste- ja vastupidavusrahastu majanduslikku ja sotsiaalset taastumist ning tõukab samas tagant kestlikke reforme ja investeeringuid, edendades eelkõige rohe- ja digipööret ning muutes liikmesriikide majanduse vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ning toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(3) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435 ([5]) (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on järk-järgult kaotada liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada ühtlasi taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Madalmaad lisasid oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(4) Madalmaad esitasid 8. juulil 2022 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 19 ja määruse V lisas esitatud hindamissuunistega hindas komisjon Madalmaade taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust. Nõukogu võttis 4. oktoobril 2022 vastu rakendusotsuse Madalmaade taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta; ([6]) rakendusotsust muudeti kõnealuse määruse artikli 18 lõike 2 alusel 17. oktoobril 2023, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimumsummat ja lisada REPowerEU peatükk ([7]). Seda nõukogu rakendusotsust muudeti 17. oktoobril 2023 ja 5. novembril 2024 ([8]). Nõukogu rakendusotsuse viimane versioon võeti vastu 13. mail 2025. Osamaksete tegemine sõltub sellest, kas komisjon võtab määruse artikli 24 lõike 5 alusel vastu otsuse, milles sedastatakse, et Madalmaad on rahuldavalt saavutanud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav saavutamine eeldab, et sama reformi või investeeringu puhul varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(5) Nõukogu võttis 21. jaanuaril 2025 komisjoni soovituse põhjal vastu soovituse, millega kehtestatakse Madalmaade netokulude kava ([9]). Eelarve- ja struktuurikava esitati kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 11 ja artikli 36 lõike 1 punktiga a, see hõlmab ajavahemikku 2025–2028 ja selles sätestatud eelarve kohandamise perioodi pikkus on neli aastat.

(6) Komisjon võttis 26. novembril 2024 vastu arvamuse Madalmaade 2025. aasta eelarvekava kohta. Samal kuupäeval võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu 2025. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Madalmaid ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2025. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste rakendamist ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete järgimist. Nõukogu võttis euroala majanduspoliitikat käsitleva soovituse ([10]) vastu 13. mail 2025 ja ühise tööhõivearuande 10. märtsil 2025.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Nõukogu 4. oktoobri 2022. aasta rakendusotsus Madalmaade taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (ST 12275/22 INIT; ST 12275/22 INIT ADD 1).

([7]) Nõukogu 17. oktoobri 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse 4. oktoobri 2022. aasta rakendusotsust, millega kiidetakse heaks Madalmaade taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang (ST 13613/1/23, 13613/23 REV 1; ST 13613/1/23 ADD1 REV1).

([8]) ST 13789/24 INIT; ST 13789/24 ADD 1 REV 1.

([9]) Nõukogu soovitus, 21. jaanuar 2025, millega kehtestatakse Madalmaade netokulude kava (ELT C, C/2025/648, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/648/oj).

([10]) Nõukogu 13. mai 2025. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) Komisjon avaldas 29. jaanuaril 2025 konkurentsivõime kompassi – strateegilise raamistiku, mille eesmärk on suurendada järgmisel viiel aastal ELi üleilmset konkurentsivõimet. Selles on kindlaks määratud kolm tegevusvaldkonda, mis on kestliku majanduskasvu tagamiseks üliolulised: i) innovatsioon; ii) süsinikuheite vähendamine ja konkurentsivõime ning iii) julgeolek. Innovatsioonilõhe kaotamiseks kavatseb EL edendada tööstusinnovatsiooni, toetada idufirmade kasvu selliste algatuste kaudu nagu ELi idu- ja kasvufirmade strateegia, ning soodustada kõrgtehnoloogia, näiteks tehisintellekti ja kvantarvutuse kasutuselevõttu. Selleks et muuta majandus keskkonnasäästlikumaks, on komisjon koostanud taskukohast energiat käsitleva tervikliku tegevuskava ja puhta tööstuse kokkuleppe, millega tagatakse, et üleminek puhtale energiale on kulutõhus ja konkurentsisõbralik (eeskätt suure energiakasutusega sektorites) ning aitab kiirendada majanduskasvu. Liigse sõltuvuse vähendamiseks ja julgeoleku suurendamiseks on liit võtnud kohustuse tugevdada üleilmseid kaubanduspartnerlusi, mitmekesistada tarneahelaid ning tagada juurdepääs kriitilisele toormele ja puhastele energiaallikatele. Neid prioriteete toetatakse horisontaalsete tugisüsteemide, nimelt õigusnormide lihtsustamise, ühtse turu süvendamise, konkurentsivõime rahastamise ning hoiuste ja investeeringute liidu loomise, oskuste ja kvaliteetsete töökohtade edendamise ning ELi poliitika parema koordineerimise kaudu. Konkurentsivõime kompass on kooskõlas Euroopa poolaasta põhimõtetega, tagades, et liikmesriikide majanduspoliitika vastab komisjoni strateegilistele eesmärkidele, ning kujundades ühtse majandusjuhtimise käsituse, mis edendab kestlikku majanduskasvu, innovatsiooni ja vastupidavust kogu liidus.

(8) 2025. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng koos taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. Need riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased muudetud taaste- ja vastupidavuskavade hindamisel kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 21.

(9) 2025. aasta riigipõhised soovitused hõlmavad peamisi majanduspoliitilisi probleeme, mida ei ole taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate meetmetega piisaval määral käsitletud; arvesse võetakse ka asjakohaseid probleeme, mis on kindlaks tehtud 2019.–2024. aasta riigipõhistes soovitustes.

(10) Komisjon avaldas 4. juunil 2025 Madalmaade kohta 2025. aasta riigiaruande. Selles hinnati Madalmaade edusamme asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Madalmaad on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks Madalmaade kõige pakilisemad probleemid. Samuti hinnati Madalmaade edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu 2030. aasta peamiste tööhõive, oskuste ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(11) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Madalmaade kohta põhjaliku analüüsi. Peamised järeldused, milleni komisjon jõudis oma hinnangus Madalmaade makromajandusliku haavatavuse kohta kõnealuse määruse kohaldamisel, avaldati 13. mail 2025 ([11]). Komisjon jõudis 4. juunil 2025 järeldusele, et Madalmaades esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on endiselt päevakorras erasektori suure võlaga seotud haavatavus ülehinnatud eluasemeturu kontekstis ja jooksevkonto suur ülejääk, hoolimata mõningatest edusammudest, sealhulgas sisenõudluse suuremast dünaamilisusest; see haavatavus on piiriülese tähtsusega. Jooksevkonto ülejääk on euroala üks suurimaid ja jääb eeldatavasti suureks. Säästude ja investeeringute seisukohast suurendavad ülejääki kõik majandussektorid. Ettevõtlussektori ülejääk on suuresti tingitud mittefinantsettevõtete tegevusest välismaal ja hargmaiste ettevõtete jaotamata kasumist. Kuigi tarbimise ja investeeringute kasv olid pandeemiast taastumise peamised tõukejõud, on Madalmaad ettevõtjate ja avaliku sektori investeeringute taseme poolest euroalal maha jäänud. Leibkondade võlakoormus on endiselt üks suuremaid ELis, kuid on oluliselt vähenenud nimetaja muutuse mõjul, samal ajal kui leibkondade laenuvõtmine taastus 2024. aastal jõudsalt. Eluasemehinnad olid eelmisel aastal tõusuteel ja eeldatavasti tõusevad jõudsalt ka 2025. aastal, kuna tõsised struktuursed probleemid on lahenduseta. Poliitilised edusammud on olnud piiratud. Võetud on mõned meetmed, mis võivad vähendada jooksevkonto ülejääki, kuid nende üldine mõju ei ole eeldatavasti märkimisväärne. Eluasemete pakkumise suurendamiseks on võetud mõningaid meetmeid, kuid kodumajapidamiste laenuvõtmise stiimulite vähendamisega on vähe tegeletud.

([11]) SWD(2025) 71 final.

Hinnang iga-aastasele eduaruandele

(12) Nõukogu soovitas 21. jaanuaril 2025 Madalmaadel kehtestada järgmised netokulude maksimaalsed kasvumäärad: 3,5 % 2025. aastaks, 3,3 % 2026. aastaks, 3,0 % 2027. aastaks ja 3,0 % 2028. aastaks; need määrad vastavad maksimaalsetele kumulatiivsetele kasvumääradele, mis on arvutatud võrdluses baasaastaga 2023 ning mis on 2025. aastal 10,4 %, 2026. aastal 14,0 %, 2027. aastal 17,5 % ja 2028. aastal 21,0 %. Madalmaad esitasid 29. aprillil 2025 oma iga-aastase eduaruande ([12]) netokulude soovitatud maksimaalsete kasvumäärade järgimise ning Euroopa poolaasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud peamiste probleemide käsitlemiseks vajalike reformide ja investeeringute rakendamise kohta. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab iga-aastane eduaruanne ka Madalmaade kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(13) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja selle tagajärjed kujutavad endast Euroopa Liidu jaoks eksistentsiaalset väljakutset. Komisjon soovitas koordineeritult aktiveerida stabiilsuse ja kasvu paktiga ette nähtud riikide vabastusklausli, et toetada ELi jõupingutusi, mille eesmärk on suurendada kiiresti ja märkimisväärselt kaitsekulutusi, ning Euroopa Ülemkogu kiitis selle ettepaneku 6. märtsil 2025 heaks.

(14) Eurostati kinnitatud andmete ([13]) põhjal suurenes Madalmaade valitsemissektori eelarve puudujääk 0,4 %-lt SKPst 2023. aastal 0,9 %-le SKPst 2024. aastal, samas kui valitsemissektori võlg vähenes 45,2 %-lt SKPst 2023. aasta lõpus 43,3 %-le SKPst 2024. aasta lõpus. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused sellele, et netokulude kasvumäär oli 2024. aastal 6,8 %. Madalmaad on oma 2025. aasta eduaruandes hinnanud netokulude kasvuks 2024. aastal 5,7 %. Komisjoni hinnangul oli netokulude kasv iga-aastases eduaruandes eeldatust suurem. Komisjoni arvutuste ja riigi ametiasutuste hinnangute erinevus tuleneb väikestest lahknevustest kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmete prognoositud mõjus. Komisjoni prognooside kohaselt oli eelarvepoliitika, ([14]) mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2024. aastal üldjoontes neutraalne.

(15) Vastavalt iga-aastasele eduaruandele on SKP reaalkasv Madalmaade eelarveprognooside aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt 2025. aastal 1,9 % ja 2026. aastal 1,5 %, samas kui tarbijahindade harmoneeritud indeksiga (THHI) mõõdetud inflatsioon peaks 2025. aastal olema 3,0 % ja 2026. aastal 2,4 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2025. aastal 1,3 % ja 2026. aastal 1,2 % ning THHIga mõõdetud inflatsioon on 2025. aastal 3,0 % ja 2026. aastal 2,0 %.

(16) Iga-aastases eduaruandes on prognoositud, et valitsemissektori eelarve puudujääk suureneb 2025. aastal 2,3 %-le SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2025. aasta lõpuks tõusma 45,0 %-le. Need suundumused osutavad netokulude 7,9 % suurusele kasvule 2025. aastal. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarve puudujääk 2025. aastal 2,1 % SKPst. Puudujäägi suurenemine 2025. aastal tuleneb peamiselt üksikisiku tulumaksu kärbetest, valitsemissektori kulutuste suurenemisest töötajate hüvitistele ning vahetarbimisele, mis on tingitud oodatust suuremast baasist 2024. aastal ja mõne tulukomponendi vähenemisest ootusefektide tõttu, mis suurendasid tulusid 2024. aastal. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused netokulude 7,0 % suurusele kasvule 2025. aastal. Need netokulude kasvu prognoosid, mis on väiksemad kui iga-aastases eduaruandes, on tingitud komisjoni hinnangute kohasest suuremast alakasutamisest ning väikestest erinevustest kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmete mõjus. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2025. aastal ekspansiivne (0,6 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks suurenema 2025. aasta lõpuks 45,0 %-le. Valitsemissektori võla ja SKP suhte kasv 2025. aastal kajastab peamiselt valitsemissektori eelarve puudujäägi ning võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vahelise erinevuse mõju.

([12]) 2025. aasta eduaruannetega saab tutvuda aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([13]) Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2025.

([14]) Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka ELi eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse vahena i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude muutuse vahel, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed ning mis hõlmab taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatu toetuse ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid.

(17) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2025. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest valitsemissektori kulutusi mahus 0,1 % SKPst (2024. aastal 0,1 % SKPst). Taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Madalmaade valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(18) Valitsemissektori kaitsekulutused püsisid Madalmaades aastatel 2021–2023 stabiilselt 1,3 % juures SKP-st ([15]). Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid kaitsekulutused olema nii 2024. kui ka 2025. aastal 1,5 % SKPst. See tähendab, et kasv on võrreldes 2021. aastaga 0,2 protsendipunkti SKPst.

(19) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Madalmaade netokulud suurenema 2025. aastal 7,0 % ning 2024. ja 2025. aastal kumulatiivselt 14,3 %. Vastavalt komisjoni 2025. aasta kevadprognoosile peaks Madalmaade netokulude kasv 2025. aastal ületama soovitatud maksimaalset kasvumäära (kõrvalekalle ([16]) aastas on 1,4 % SKPst). Vaadeldes 2024. ja 2025. aastat koos, peaks netokulude kumulatiivne kasvumäär samuti soovitatud maksimaalset kasvumäära ületama (kõrvalekalle 1,4 % SKPst). Prognoositavad kõrvalekalded ületavad aastase kõrvalekalde künnist 0,3 % SKPst ning kumulatiivse kõrvalekalde künnist 0,6 % SKPst. Üldiselt tähendab see, et on oht kalduda kõrvale netokulude soovitatud maksimaalsest kasvumäärast, kui 2025. aasta eelarve täitmise andmed järgmisel kevadel avaldatakse.

(20) Iga-aastases eduaruandes on prognoositud, et valitsemissektori eelarve puudujääk kasvab 2026. aastal 2,8 %-le SKPst ning valitsemissektori võla suhe SKPsse suureneb 2026. aasta lõpuks 47,8 %-le. Iga-aastases eduaruandes prognoositakse, et pärast 2026. aastat väheneb valitsemissektori eelarve puudujääk 2027. aastal 2,0 %-le SKPst ja 2028. aastal 2,2 %-le SKPst. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks pärast 2026. aastat suurenema 2027. aastal 48,5 %-le ja 2028. aastal 49,2 %-le. 2025. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoosis komisjon valitsemissektori eelarve puudujäägiks 2026. aastal 2,7 % SKPst. Eelarvepuudujäägi suurenemine 2026. aastal tuleneb peamiselt sõjaväelaste pensionisüsteemi reformist, mis nõuab valitsuselt ühekordset makset pensionifondi, mis ei ole valitsuse kontrolli all ja mille mõju eelarvele on 0,7 % SKPst, kirjendatuna ühekordse meetmena. Ilma selle tehinguta paraneks valitsemissektori eelarvepositsioon mõõdukalt, kuna teatavate kaupade ja teenuste käibemaksumäärasid tõstetakse ning üksikisiku tulumaksu astmeid ei kohandata täielikult inflatsiooniga. Need suundumused osutavad netokulude 3,8 % suurusele kasvule 2026. aastal. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika seisund, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2026. aastal üldjoontes neutraalne. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks komisjoni prognoosi kohaselt suurenema 2026. aasta lõpuks 47,8 %-le. Valitsemissektori võla ja SKP suhte kasv 2026. aastal kajastab peamiselt valitsemissektori eelarve puudujäägi ning võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vahelise erinevuse mõju.

Peamised poliitilised probleemid

(21) Madalmaade eratulu maksusüsteem kohtleb teatavaid varasid ülejäänud varadest erinevalt, mõjutades kapitali jaotamist ja moonutades majandusotsuseid. Kinnisvara ja pensionimakseid koheldakse soodsamalt, suurendades nõudlust omanike kasutuses olevate eluasemete turul ja vähendades leibkondade kasutatavat tulu suurte pensionimaksete arvelt. Lisaks võimaldab varade omamine osaühingutes (äriühing, milles enamusosalus kuulub vaid vähestele üksikisikutele) maksumaksjatel selliselt tulult maksude tasumist edasi lükata, saades sellest siiski kasu äriühingu maksuvabade laenude kaudu. Lisaks maksustatakse finantsturu varadega leibkondi eeldatava tulumäära järgi, mis on ebasoodne siis, kui tegelik tulu on väiksem. Selle tulemusena on leibkondade jõukus Madalmaades tihedalt koondunud mittelikviidsetesse varaliikidesse, nagu eluase või pensionifondid. See muudab leibkonnad majandussõkkide ajal riskialtimaks ega võimalda paljudel juhtudel luua nende eluea jooksul optimaalset tarbimismustrit, kuna kasutada olevat sissetulekut pärsivad suured pensionimaksed ja hüpoteeklaenumaksed tööea jooksul. Ebavõrdne maksualane kohtlemine varaliikide piires ja nende vahel põhjustab maksuarbitraaži, vähendab maksusüsteemi võimet toimida automaatse stabilisaatorina, süvendab majanduslikku ebavõrdsust ja võib kallutada kapitali tõhusat jaotamist. Seetõttu on selline ebavõrdne kohtlemine tähtis ka makromajandusliku tasakaalustamatuse vähendamise seisukohast.

(22) Lisaks eespool nimetatud maksusoodustustele on eluasemeturu ülehindamine tingitud uute eluruumide ebapiisavusest. Valitsus võiks arendada plaane eluasemete pakkumise suurendamiseks, kõrvaldades kõik takistused,

([15]) Eurostat, valitsemissektori kulud valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (COFOG) alusel. COFOGi ja NATO määratluste metoodiliste erinevuste tõttu võivad COFOGi määratlusel põhinevad kulud erineda NATO määratlusel põhinevatest kuludest.

([16]) Alates 2026. aastast kajastatakse neid arve määruse (EL) 2024/1263 artikli 22 alusel loodud kontrollikontol.

mis pidurdavad elamuehitust, ning eelkõige lihtsustades planeerimis- ja loamenetlusi, mille lõpuleviimiseks kulub keskmiselt 6–7 aastat kokku kümneaastasest ehitusperioodist. See aitaks leevendada makromajanduslikku tasakaalustamatust.

(23) Vähearenenud eraüürituru, mida iseloomustavad suured kulud ja üürnike piiratud võimalused, tekitab suuri probleeme seoses taskukohasusega ning suurendab madala ja keskmise sissetulekuga leibkondade vaesusriski. Hiljutised poliitilised muutused, sealhulgas üürihindade kontrolli laiendamine, väljaüürimiseks kinnisvara ostmise keelustamine ja muutused üürikinnisvara maksustamisel, on süvendanud pakkumise puudujääki eraüürisektoris. Taskukohaste üürieluruumide nappus takistab tööjõu liikuvust ja konkurentsivõimet. Selle probleemi lahendamiseks ja eraürituru laiendamiseks tuleks tasakaalustada stiimuleid koduomandi ja üürimise vahel ning muuta investeeringud atraktiivsemaks, et turujõud võiksid sektoris rohkem tegutseda. See omakorda aitaks leevendada makromajanduslikku tasakaalustamatust.

(24) Madalmaade pikaajalise hoolduse süsteemis on tõsiseid probleeme, mis tulenevad elanikkonna vananemisest, kulukast institutsionaalsest hooldusest ja ülalpeetavate heldest katvusest. Madalmaadel on võrreldes enamiku liikmesriikidega pikaajalise hoolduse süsteemi piisavuse, kättesaadavuse ja kvaliteedi ning valdkonna tööjõu suuruse poolest hästi läinud. Süsteem koormab aga üha enam riigieelarvet. 2022. aastal moodustasid pikaajalise hoolduse kogukulud Madalmaades 3,8 % SKPst, mis on kaugelt ELi suurim näitaja. Lisaks prognoositakse komisjoni 2024. aasta rahvastiku vananemise aruandes, et pikaajalise hoolduse kulutuste kasv 2070. aastaks Madalmaades on üks suurimaid ELis. Selle probleemi lahendamiseks võetavad meetmed võiksid hõlmata omaosaluse, st patsientide enda panuste vastavusse viimist eri liiki hüvitiste alusel saadava ravi maksumusega. Süsteem toimiks tõhusamalt, kui patsiendid valiksid oma ravitingimused vastavalt individuaalsetele hooldusvajadustele, selle asemel et valida tingimused, mis minimeerivad nende omaosalust. Kulusid võivad aidata vähendada ka lisainvesteeringud ennetusse, et lükata edasi pikaajalise hoolduse vajaduste teke, ja kogukonnapõhise hoolduse pakkumise täiustamine. Need muutused võiksid tagada süsteemi hüvede tõhusama jaotamise, seadmata ohtu süsteemi suurt katvust ja kvaliteeti.

(25) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need peaksid aitama tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas selle REPowerEU peatükk, tulemuslikult ellu rakendada, et suurendada rohe- ja digipöörde kaudu Madalmaade pikaajalist konkurentsivõimet ning tagada samal ajal sotsiaalne õiglus. Komisjoni teatises „Taasterahastu „NextGenerationEU“ – tee 2026. aastani“, mis võeti vastu 4. juunil 2025, selgitatakse kohaldatavat ajakava rahastu lõppemist silmas pidades, antakse liikmesriikidele suuniseid rakendamise maksimeerimiseks 31. augustiks 2026, sealhulgas selle kohta, kuidas oma taaste- ja vastupidavuskavasid veelgi ühtlustada, esitatakse peamised võimalused, mida kavade läbivaatamisel kaaluda, ning rõhutatakse, kui tähtis on hoolikas ühine kavandamine viimaste maksetaotluste esitamiseks 2026. aastal. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(26) Madalmaades on hakatud kiiremini rakendama ühtekuuluvuspoliitika programme, mis hõlmavad toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Õiglase Ülemineku Fondist (JTF) ja Euroopa Sotsiaalfond+-ist (ESF+). Tähtis on nende programmide kiiret rakendamist jätkata, suurendades samal ajal nende mõju kohapeal maksimumini. Madalmaad juba võtavad oma ühtekuuluvuspoliitika programmide raames meetmeid konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks, suurendades samal ajal sotsiaalset ühtekuuluvust. Samal ajal on Madalmaades jätkuvalt probleeme ning konkurentsivõime vajaks suurendamist, sealhulgas haavatavate rühmade täiendus- ja ümberõppe ning elutähtsa tehnoloogia arendamise ja tootmise kaudu. Kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikliga 18 nõutakse Madalmaadelt ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamise osana, et nad vaataksid iga programmi läbi, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleeme. Komisjoni 1. aprillil 2025 vastu võetud ettepanekutega ([17]) on kõigi programmide vahehindamise tulemuste kohta hinnangu esitamise tähtaega 31. märts 2025 pikendatud. Samuti on nendega ette nähtud paindlikkusmeetmed, mis peaksid aitama kiirendada programmide rakendamist, ja stiimulid liikmesriikidele, et nad eraldaksid ühtekuuluvuspoliitika vahendeid toetamaks liidu viit strateegilist prioriteetset valdkonda, nimelt konkurentsivõimet strateegiliste tehnoloogiate

([17]) Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames (COM(2025) 123 final).

vallas, kaitset, eluaset, veesüsteemide kerksust ja energiasüsteemi ümberkujundamist, ning investeeringuid oskustesse prioriteetsetes sektorites, olles samal ajal ESF+ programmides jätkuvalt keskendunud kõige haavatavamas olukorras olevatele inimestele.

(27) Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) annab võimaluse investeerida ühte ELi kesksesse strateegilisse prioriteeti ja tugevdada seeläbi ELi konkurentsivõimet. STEP tugineb 11 olemasolevale ELi fondile. Liikmesriigid võivad panustada ka programmi „InvestEU“, et toetada investeeringuid prioriteetsetesse valdkondadesse. Madalmaad võiksid neid algatusi optimaalselt ära kasutada elutähtsa tehnoloogia, sealhulgas puhta ja ressursitõhusa tehnoloogia arendamise või tootmise soodustamiseks.

(28) Lisaks taaste- ja vastupidavuskava ning muude ELi fondide raames käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele peaksid Madalmaad tulemuslikult käsitlema allesjäänud probleeme, mis on seotud järgmisega: i) investeeringud teadus- ja arendustegevusse, ii) juurdepääs rahastamisele, iii) sõltuvus fossiilkütustest, iv) elektrivõrgu ülekoormus, v) liigne lämmastiku sadestumine, vi) tööjõu ja oskuste nappus, vii) põhioskused ning viii) osalemine matemaatika, teaduse, tehnoloogia, inseneeria (MATI) programmides.

(29) Madalmaades on hästi toimiv teadus- ja innovatsioonisüsteem, mis on innovatsiooni koondindeksis neljandal kohal. Hiljutised suundumused näitavad siiski, et avaliku ja erasektori teadus- ja arendustegevuse intensiivsus on langenud alla ELi keskmise ja kogu maailma võrdluses, mis võib pärssida pikaajalist konkurentsivõimet. Eriti tootmise ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) sektoris esineb suuri investeerimispuudujääke, kusjuures investeeringute osakaal lisandväärtuses on väiksem kui euroalal üldiselt. Teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeeringute osakaal erasektori kogulisandväärtuses jääb teistest Euroopa innovatsiooniliidritest maha. Samal ajal on avaliku sektori investeeringud teadus- ja arendustegevusse langenud alla ELi keskmise ning hiljutised eelarvekärped riiklikus kasvufondis on vähendanud avaliku sektori toetust innovatsioonile. Nende probleemide lahendamiseks on vaja sihipärast lähenemisviisi, mis keskenduks peamistele konkurentsivaldkondadele, investeeriks teadus- ja katserajatistesse ning arendaks riiklikus tehnoloogiastrateegias esitatud prioriteetseid tehnoloogiaid, sealhulgas kvanttehnoloogiat, pooljuhte, tehisintellekti ja andmeteadust. Tugevdades avaliku sektori toetust innovatsioonile, edendavad Madalmaad innovatsioonikeskkonda ja säilitavad oma positsiooni Euroopa innovatsiooniliidrina.

(30) Hoolimata hästi kapitaliseeritud finantsturgudest, mis on majanduse stabiilseks rahastamisallikaks, ning ühest ELi sügavaimast riskikapitaliturust, on mõnel idu- ja kasvufirmal raskusi rahastamisele juurdepääsuga. Eelkõige esineb rahastamispuudujääki idufirmadel, kelle kapitalivajadus on suurem kui 10 miljonit eurot, ja kasvufirmadel, kes taotlevad enne ulatuslikku turustamist rahastamist üle 50 miljoni euro. Nad sõltuvad suurel määral välisinvestoritest. Madalmaade valitsus on teatanud mitmest kasvuinvesteeringuid hõlbustavast algatusest, nagu Invest-NL ja Dutch Venture Initiative, kuid neid algatusi tuleb tulemuslikult rakendada ja jälgida. Praegune rahastamispuudujääk võib takistada investeeringuid innovatsiooni ja pikaajalist konkurentsivõimet, kuna idu- ja kasvufirmade tootlikkus kasvab kiiremini kui teistel uutel ettevõtetel. Selle probleemi lahendamiseks võiksid Madalmaad kasutada rahastamisvahendeid ja -skeeme, nagu tagatised või fondidevahelised vahendid, et rahastamisvahendeid paremini suunata ja meelitada ligi institutsionaalseid investoreid, nagu riigisisesed pensionifondid, mis on euroala suurimad.

(31) Madalmaad sõltuvad endiselt suurel määral fossiilkütustest. 2023. aastal moodustasid nafta ja maagaas riigi üldisest energiaallikate jaotusest vastavalt 43,9 % ja 33,8 %, samas kui taastuvate energiaallikate osakaal oli ainult 13,8 %. See muudab Madalmaade majanduse hindade üleilmse arengu suhtes haavatavaks ja takistab üleminekut rohelisele majandusele. Hoolimata sellest, et Madalmaad edendavad taastuvate energiaallikate, eelkõige avamere tuuleenergia kasutuselevõttu, on nende taastuvenergia osakaal endiselt alla ELi keskmise ja alla ELi eesmärkide. Seetõttu on Madalmaadel vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et tagada taastuvate energiaallikate jätkuv kasutuselevõtt ja saavutada ELi 2030. aasta taastuvenergia eesmärgid. See võib hõlmata meetmeid avamere tuuleenergia sektori finantsriskide vähendamiseks, et säilitada sektorisse tehtavate investeeringute atraktiivsus.

(32) Elektrivõrgu ülekoormus on kasvanud, mõjutades nii maa- kui ka linnapiirkondi ning nii põhi- kui ka jaotusvõrke. See takistab üleminekut puhtale energiale, pärsib majandustegevust ja kahjustab Madalmaade konkurentsivõimet. Võrguettevõtjad on sageli sunnitud uute elektritootjate ja -tarbijate võrgule juurdepääsu taotlusi tagasi lükkama. Ehkki võrgu ülekoormusega tegeletakse võrguinvesteeringute ja regulatiivsete algatuste kombineerimise kaudu, on võrkude ülekoormus lühikeses ja keskpikas perspektiivis jätkuvalt suur probleem, mis nõuab pidevat tähelepanu ja tegutsemist. Madalmaad võiksid suurendada oma ülekande- ja jaotusvõrgu võimsust, rakendada paindlikkuslahendusi ja vähendada ringvoogusid struktuursel viisil, et maksimeerida piirkonnaülest elektrikaubandust olemasoleva piiriülese taristu abil.

(33) Ülemäärane lämmastiku sadestumine, mis tuleneb peamiselt, kuid mitte ainult intensiivsest põllumajandussektorist, on endiselt suur keskkonnaprobleem ning mõjutab Madalmaade majandust laiemalt. Lämmastiku ülemäärane sadestumine põhjustab pinnase ja veekogude liigset väetamist ja hapestumist, seades samal ajal märkimisväärsed piirangud ehitustegevuse lubamisele, põhjustades viivitusi vajaliku taristu arengus ja kahjustades riigi konkurentsivõimet. Probleemiks on ka pinna- ja põhjavee kvaliteet, kuna paljud veekogud ei vasta veepoliitika raamdirektiivile ja nitraadidirektiivile. Seepärast on vaja lisameetmeid, et struktuurselt tegeleda lämmastikuheidet tekitavate sektorite liigse saastega ja edendada üleminekut kestlikule põllumajandusele, sealhulgas mahepõllumajandusele. Eelkõige võiksid Madalmaad võtta kasutusele põllumajandustavad, mille eesmärk on vähendada toitainete ja pestitsiididega saastumist ning kasvuhoonegaaside heidet.

(34) Paindlike või ajutiste lepingutega töötajate osakaal on Madalmaades peaaegu kaks korda suurem kui ELi keskmine. Lisaks on Madalmaade tööturul mitmesuguseid stiimuleid, mis loovad ebavõrdsed tingimused töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate vahel, võimaldades fiktiivset füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist, mille tulemuseks on suhteliselt suur füüsilisest isikust ettevõtjate osakaal Madalmaade tööturul. Paindliku tööhõive laialdane kasutamine on aidanud kaasa tööturu killustatusele (st tööturu jagunemine eri töötajakategooriateks, kellel on erinev töökohakindlus ja/või juurdepääs sotsiaalsetele ja muudele hüvitistele) ning mõjutab ebaproportsionaalselt haavatavaid rühmi, nagu madalama oskuste tasemega töötajad ja rändetaustaga inimesed. Need töötajad on suurema tõenäosusega ebakindlatel töökohtadel, kus on piiratud juurdepääs koolitusele, ebapiisav sotsiaalkaitse ning suurem palgavaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse oht. Füüsilisest isikust ettevõtjate suur osakaal ja paindlik tööhõive võivad ühtlasi piirata tootlikkuse kasvu, kuna nendel tööhõivevormidel on sageli vähem võimalusi õppimiseks, arenguks ja koolitusteks. Valitsus rakendab meetmete paketti, mis vähendaks fiktiivset iseenda tööandjana tegutsemist ning stiimuleid paindlikuks tööhõiveks. See hõlmab: i) mitmesuguseid seadusandlikke muudatusi, mille eesmärk on piirata fiktiivset iseenda tööandjana tegutsemist ning vähendada erinevusi iseenda tööandjate ja töötajate vahel ning mis on kõik hõlmatud Madalmaade taaste- ja vastupidavuskavaga; ning ii) seaduseelnõu, mille eesmärk on tagada paindlike töölepingute alusel töötavatele inimestele töökohakindlus. Nende meetmete terviklik ja kiire rakendamine on väga tähtis, et laheneksid need püsivad probleemid Madalmaade tööturul.

(35) Tööjõu ja oskuste nappus on Madalmaades endiselt suur probleem, mis mõjutab paljusid sektoreid, sealhulgas tervishoidu, haridust, tehnoloogiat ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat. Selle poolest paistavad Madalmaad teiste riikide seas silma, kuna Madalmaade ettevõtted teatavad värbamisraskustest märksa suurema tõenäosusega kui ELis keskmiselt. Tööjõupuudust mõjutavad mitmesugused struktuursed tegurid, sealhulgas demograafilised suundumused, tööjõu aeglane kasv ja väike keskmine töötundide arv nädalas. Need tegurid pärsivad tootlikkust ja konkurentsivõimet. Hoolimata suurest tööturul osalemise määrast on Madalmaades kasutamata tööjõupotentsiaal, eelkõige rändetaustaga inimeste ja osatööajaga töötajate, eelkõige naiste hulgas. Tööjõu pakkumise suurendamiseks võiks inimesi julgustada töötama rohkem tunde, tehes seda muu hulgas poliitikameetmete kaudu, mis aitaksid neil ühendada töö pere- ja hoolduskohustustega, ning edendades töö kvaliteeti ja paremaid töötingimusi. Talentide ligimeelitamine võib samuti tööjõupakkumist suurendada. Tööjõupuudusega tegelemine nõuab mitmetahulist lähenemisviisi, mis kõrvaldaks sektoripõhised tõkked ja suurendaks tootlikkust tõstvaid investeeringuid. Oskuste täiendamise ja ümberõppe võimaluste tugevdamine, eelkõige tööturu äärealadel olevate inimeste jaoks, aitab leevendada töötajate nappust, soodustada valdkondlikku liikuvust ja toetada pikaajalist majanduslikku vastupanuvõimet. Nõudluse poole poliitikameetmed võiksid keskenduda suure lisandväärtusega sektorite ja ühiskondlike probleemidega seotud sektorite edendamisele, nagu haridus ja tervishoid, mis parandaks sektoritevahelist liikuvust ning suurendaks tootlikkuse tõstmisse ja teadus- ja arendustegevusse tehtavaid investeeringuid.

(36) Põhioskuste vähenemine on vastavalt PISA-2022 tulemustele Madalmaades üks ELi tõsisemaid, kahjustades haridus- ja tööturuväljavaateid ja konkurentsivõimet. Kuigi Madalmaades on parimate tulemustega õpilaste osakaal endiselt suhteliselt suur, on kehvade õpitulemustega õpilaste arv matemaatikas, loodusteadustes ja lugemises viimase kümne aastaga järsult kasvanud. Alasooritus on ebasoodsas olukorras olevate õpilaste hulgas neli korda sagedasem võrreldes eakaaslastega. Õpetajate nappus on tõsine ning võib mõjutada õpilaste õpitulemusi ja takistada üldist juurdepääsu kvaliteetsele haridusele, kuna see sõltub ebasoodsas olukorras olevate õpilaste osakaalust kooliti ja piirkonniti. Nende probleemide lahendamiseks võiksid Madalmaad hinnata ja läbi vaadata olemasolevaid põhioskuste parandamise meetmeid, nagu 2022. aastal rakendatud põhioskuste üldkava, ning kaaluda meetmeid õpilaste õpitulemuste parandamiseks, näiteks hõlbustada üleminekut eri haridussuundade vahel, keskendudes ebasoodsas olukorras olevate õpilastega koolidele.

(37) Madalmaadel on raske tagada, et matemaatika, teadus, tehnoloogia ja inseneeria (MATI) valdkonnas oleks piisavalt keskharidusjärgseid lõpetajaid, ning see süvendab oskuste nappust. Kuigi kolmanda taseme hariduse omandanute määr on üle ELi keskmise, on riik MATI-erialade lõpetanute osakaalu poolest maha jäänud. Eelkõige on MATI valdkondades alaesindatud naised ja rändetaustaga üliõpilased. Selle probleemi lahendamiseks võib pakkuda sihipärast haridustoetust, sealhulgas personaalset juhendamist ja kohandatud õppeprotsesse. Sellised algatused võivad aidata kõrvaldada tõkkeid ja julgustada alaesindatud rühmi just nimelt MATI-erialasid valima.

(38) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2025. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2025. aasta soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Madalmaadel aitavad soovitused 2, 3 ja 5 rakendada 2025. aasta soovituses sätestatud esimest euroala soovitust konkurentsivõime kohta, soovitused 1, 4 ja 5 teist euroala soovitust vastupanuvõime kohta ning soovitus 1 kolmandat euroala soovitust makromajandusliku ja finantsstabiilsuse kohta.

(39) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja tasakaalustamatuste olemasolu käsitlevaid järeldusi, kajastuvad määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud soovitused soovituses 1. Soovituses 1 osutatud meetmed aitavad kõrvaldada erasektori suure võlaga seotud haavatavust ülehinnatud eluasemeturu kontekstis ning suure jooksevkonto ülejäägiga seotud haavatavust. Soovitus 1 aitab vähendada tasakaalustamatust ja rakendada soovitust euroala majanduspoliitika kohta kooskõlas põhjendusega 38,

SOOVITAB Madalmaadel võtta 2025. ja 2026. aastal järgmisi meetmeid.

1. Suurendada kooskõlas Euroopa Ülemkogu 6. märtsi 2025. aasta järeldustega üldisi kaitse- ja julgeolekukulutusi ja üldist kaitsevalmidust, tagades samal ajal võla jätkusuutlikkuse. Tagada, et netokulud vastavad nõukogu poolt 21. jaanuaril 2025 soovitatud kavale. Ühtlustada muu hulgas jõukusest saadava eri liiki tulude maksustamist, et vähendada võlapõhiselt rahastatava koduomandi maksusoodustusi. Kõrvaldada takistused uute eluruumide ehitamiselt, lihtsustades planeerimis- ja loamenetlusi. Toetada taskukohase eraüürisektori arengut, muutes muu hulgas sektorisse tehtavad investeeringud atraktiivsemaks. Tegeleda elanikkonna vananemisest tingitud kulutuste eeldatava suurenemisega pikaajalise hoolduse valdkonnas, muutes süsteemi kulutõhusamaks, sealhulgas toetuste tõhusama jaotamise kaudu.

2. Tagada taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki tulemuslik rakendamine, pidades silmas määruses (EL) 2021/241 sätestatud tähtaegu reformide ja investeeringute õigeaegseks lõpuleviimiseks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide (ERF, JTF, ESF+) rakendamist, tuginedes vajaduse korral võimalustele, mida pakub vahehindamine. Kasutada konkurentsivõime parandamiseks optimaalselt ära ELi vahendeid, sealhulgas programmi „InvestEU“ ja Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi võimalusi.

3. Suurendada avaliku ja erasektori teadus- ja arendustegevuse intensiivsust, suunates toetuse peamistesse strateegilistesse tehnoloogiatesse tehtavatele investeeringutele. Vähendada hilises etapis idu- ja kasvufirmade rahastamispuudujääki, võimendades olemasolevaid rahastamisvahendeid ja pakkudes stiimuleid institutsionaalsete investorite ligimeelitamiseks.

4. Vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest, kiirendades taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu ja parandades energiatõhusust, eelkõige hoonete puhul. Vähendada elektrivõrgu ülekoormust, suurendades ülekande- ja jaotusvõrgu võimsust, rakendades paindlikkuslahendusi, maksimeerides piirkonnaülest kaubandust ja lihtsustades loamenetlusi. Rakendada struktuurseid meetmeid, et tulemuslikult tegeleda lämmastiku ülemäärase sadestumise ja vee kvaliteedi halvenemisega, tehes eelkõige täiendavaid jõupingutusi kestliku põllumajanduse nimel.

5. Võtta ja rakendada meetmeid, et vähendada stiimuleid paindlike või ajutiste töölepingute kasutamiseks. Rakendada terviklikke meetmeid tööjõu ja oskuste nappuse vähendamiseks, kasutades muu hulgas ära alakasutatud tööjõupotentsiaali, tugevdades sihipärase ja kohandatud aktiivse tööturupoliitika kaudu kõigi oskuste täiendamise ja

ümberõppe võimalusi ning soodustades liikuvust suure tootlikkusega sektorites ja ühiskondlike probleemidega seotud sektorites. Parandada põhioskusi, tegeledes muu hulgas õpetajate nappusega ja pakkudes ebasoodsas olukorras olevatele koolidele kohandatud toetust, ning suurendada osalemist MATI-programmides sihipärase haridusabi ja karjäärinõustamise kaudu, eelkõige naiste ja rändetaustaga õpilaste jaoks.

Brüssel, 8. juuli 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

S. LOSE